

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2024-36-289-300>

УДК 37.011.3-051(377.36)+37.091.12:005.963

Лабунець Віктор Миколайович,

доктор педагогічних наук, професор,

професор кафедри музичного мистецтва,

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Кам'янець-Подільський, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9154-0955>

gitaraclassic@gmail.com

Карташова Жанна Юріївна,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри музичного мистецтва,

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Кам'янець-Подільський, Україна.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7368-9249>

lab_ioanna@ukr.net

МЕТОДИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Анотація. У статті проаналізовано сутність поняття «методична компетентність вчителя музичного мистецтва» на основі порівняльного аналізу різних авторських підходів, узагальнення й систематизації при аналізі психолого-педагогічної, методичної літератури та дисертаційних досліджень. Подано погляди сучасних науковців та дослідників щодо розвитку методичної компетентності вчителя. Особливу увагу приділено питанню впливу методичних знань, умінь та навичок на розвиток методичної компетентності сучасного педагога-музиканта. Запропоновано власне трактування поняття «методична компетентність майбутнього вчителя музичного мистецтва», окреслено сучасні вимоги до методичної діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва. Автори вважають, що методична компетентність вчителя музичного мистецтва – це складне інтегративне утворення, що становить поєднання результату методичної підготовки, методичного досвіду та особистісних рис педагога-музиканта. На основі теоретичного аналізу проблеми та вивчення педагогічного досвіду виділено педагогічні умови, які, на думку авторів, є необхідними для ефективного формування методичної компетентності як складової професійного розвитку майбутнього вчителя музичного мистецтва, а саме: надання в освітньому процесі переваги особистісно-суб'єктивному чиннику, що сприяє формуванню самостійних творчих умінь студентів-музикантів та дозволяє максимально наблизити умови навчання до умов майбутньої професійної діяльності; орієнтація студентів на

ціннісно-сміслові ставлення до педагогічної діяльності, самоосвіту й творчий саморозвиток; надання студентам можливості достатньої варіативності щодо вибору засобів і методів вирішення художньо-виконавських, вербально-інтерпретаційних та творчих завдань, включення їх до дослідницької й проєктувальної роботи.

Ключові слова: професійний розвиток; компетентність; методична компетентність; методична культура; методична підготовка; освітній процес; вчитель музичного мистецтва.

1. ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми. Інтеграція України у світовий освітній простір, переосмислення ціннісних орієнтацій і стратегій розвитку нашого суспільства, що зумовили модернізацію вищої освіти, висувають нові вимоги до сучасного вчителя, зокрема вчителя музичного мистецтва. Суспільство, в якому ми живемо, постійно розвивається та змінюється. В сучасному світовому освітньому просторі, який, на думку багатьох науковців є постінформаційним, де знання та інформація розвиваються з неймовірною швидкістю, якісна освіта є ключовим чинником життєвого успіху, професійної конкурентоздатності й всебічного розвитку, як для окремої особистості, так і для суспільства в цілому. Відтак, вчитель має глибоко усвідомлювати місце і роль освітніх процесів у світовому культурному просторі, поєднувати глибокі фундаментальні знання й практичну підготовленість, бути готовим до здійснення педагогічної діяльності на засадах професіоналізму. Якісне оновлення вимог, які висуваються до підготовки майбутніх учителів, обумовлює пошук нових підходів і технологій у підготовці майбутнього учителя музичного мистецтва. Отже, вивчення мистецтва в закладі загальної середньої освіти на рівні сучасних вимог залежить від ступеня універсальної підготовленості учительських кадрів, важливою складовою якої є методична компетентність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вчені розглядають методичну компетентність як складову професійного розвитку, пов'язуючи її з викладанням освітніх компонентів. Аналіз останніх досліджень та публікацій показав, що важливими складовими процесу методичної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва є набуття спеціальних знань, вмій та навичок які забезпечують їх готовність до керівництва музично-творчою діяльністю учнів закладів загальної середньої освіти. У галузі фахової підготовки вчителя музичного мистецтва ці питання знайшли відображення у роботах А. Козир Л. Рапацької, О. Олексюк, В. Орлова, Г. Падалки, О. Ребрової, О. Рудницької, О. Ростовського, В. Шульгіної, О. Щолокової, Д. Юника та ін. Широкий спектр теоретико-методичних досліджень і публікацій, здійснений сучасними вченими (О. Бурська, В. Буцяк, Л. Василенко, І. Гринчук, Л. Гусейнова, Н. Згурська, В. Крицький, О. Лисенко, О. Михаськова, В. Мішеченко, Н. Мозгальова, Т. Панасенко, Л. Паньків, Т. Стратан та ін.), доводить, що ними досліджені окремі аспекти методичної компетентності вчителя музичного мистецтва.

Проте термін «методична компетентність» на сьогодні є недостатньо визначеним, не дивлячись на важливу роль власне методичної підготовки вчителя в його практичній діяльності взагалі, та вчителя музичного мистецтва зокрема, а також вплив рівня його методичної компетентності на ефективність освітнього процесу, не існує єдиного підходу до структурування методичної компетентності. Одні науковці визначають її через компоненти, інші – через рівні, дехто з дослідників – через елементи. Водночас існує низка обґрунтувань і характеристик компонентів професійної системи розвитку методичної компетентності. Однак спільними є твердження, що методична компетентність є однією із ключових компетентностей професійної спрямованості учителів музичного мистецтва, окремим видом їхньої професійної компетентності.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Метою статті є аналіз та уточнення сутності поняття методичної компетентності, визначення суті складових методичної компетентності, як основи професійного розвитку майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Зазначену мету було конкретизовано в таких **завданнях**:

- провести аналіз філософської, психологічної, педагогічної та методичної літератури з проблеми дослідження;
- виокремити основні компоненти методичної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва;
- описати специфіку технології формування методичної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH FINDINGS

На основі аналізу психолого-педагогічної літератури ми дійшли висновку, що формування методичної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва пов'язане із потребою озброєння їх методологічними знаннями, оскільки учителі повинні вміти самостійно проектувати освітній процес, самостійно створювати навчальні робочі програми та навчально-методичне забезпечення освітнього компоненту; віднаходити та опрацьовувати різноманітну інформацію; володіти методами аналітико-синтетичної переробки інформації, конструювати тексти як наукові, так і навчальні.

Науковці неодностайні у визначенні поняття «методична компетентність». К. Авраменко визначає методичну компетентність як: володіння різними методами навчання, знання дидактичних методів, прийомів та вміння застосовувати їх у процесі навчання, знання психологічних механізмів засвоєння знань і умінь у процесі навчання [1].

С. Толочко трактує методичну компетентність як інтегровану сукупність знань, умінь, навичок, компетенцій викладача, що актуалізується в процесі педагогічної діяльності, у межах якої проявляється система методичних знань, умінь, навичок, здатності та особистих вольових якостей [9].

За визначенням С. Скворцової методична компетентність, це властивість особистості, яка ґрунтується на теоретичній і практичній готовності до проведення занять за різними навчальними комплексами, що виявляється у сформованості системи дидактико-методичних знань і умінь з окремих розділів та тем курсу, окремих етапів навчання й досвіду їх застосування та наявності емоційно-ціннісного ставлення до діяльності із навчання учнів предмету (дидактико-методичних компетенцій) [8].

Слушною є думка О. Біляковської, яка вважає, що методична компетентність включає засвоєння педагогом нових методичних і педагогічних ідей, підходів до освітнього процесу в сучасних особистісно-зорієнтованих, розвивальних, креативних технологіях, володіння різними методами, прийомами і формами організації навчання [2].

Спираючись на дослідження науковців ми розглядаємо методичну компетентність майбутнього вчителя музичного мистецтва як інтегроване утворення, в якому система фахових знань, вмінь, навичок та здатностей а також особистісних якостей стає джерелом ефективної професійної діяльності. Ця багаторівнева динамічна система організовується за принципом єдності загального і особливого, зумовлюється об'єктивними (соціальними) та суб'єктивними (психологічними) чинниками, а її зміст набуває індивідуальної своєрідності, неповторності в кожній навчально-творчій ситуації.

Аналіз наукових праць показав, що в контексті методичної компетентності вчені розглядають питання методичної підготовки, методичної діяльності, методичної культури, методичної майстерності та методичної грамотності. Загальновідомо, що успішна реалізація будь-якої методики можлива за умови цілеспрямованої методичної підготовки учителів музичного мистецтва у закладах вищої освіти. Зміст методичної підготовки є компонентом складного комплексу змістового наповнення фахової підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва, що інтегрує в собі систему педагогічних і музичних знань, інструментально-виконавських та вокально-хорових умінь і навичок, набуття досвіду просвітницької діяльності в педагогічній галузі, а також формування ціннісних основ праці педагога-музиканта.

У процесі обґрунтування змісту методичної підготовки студентів основним завданням є визначення необхідного мінімуму теоретичних знань і практичних умінь, а також вироблення єдиної позиції науковців і викладачів-практиків щодо змістового наповнення методичної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

Н. Цюлюпа розглядає методичну підготовку вчителя музичного мистецтва як освітній процес, у якому забезпечується засвоєння студентами основних знань у галузі музичного мистецтва, а також виробляються уміння застосовувати різні методи навчання у самостійній музично-педагогічній [10].

На підвищення якості методичної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва впливає низка різних чинників. Серед них рівень музично-теоретичної грамотності, виконавських умінь і навичок абітурієнтів закладів вищої освіти, умови набуття методичної грамотності майбутніми учителями, відповідність змісту методичної підготовки майбутнього вчителя сучасним освітнім потребам та стандартам. Ключовими чинниками визначення змісту й завдань методичної

підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва, на нашу думку, є: науково-методичні основи навчання в закладах загальної середньої освіти; аналіз змісту навчальних програм з музичного мистецтва для школи; аналіз результатів наукових досліджень щодо набуття умінь і навичок інструментально-виконавського музикування, вокально-хорової діяльності тощо.

Зазначені сучасні вимоги до методичної діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва, вочевидь не заперечують, а доповнюють та акцентують увагу на окремих аспектах традиційних принципів навчання (науковості, інформаційності, доступності, систематичності), а також актуалізують вироблення нових принципів спрямованих на розширення знань, умінь та навичок щодо різних видів музично-творчої діяльності.

Фахова підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва є складною, адже вона інтегрує музичну історико-теоретичну, інструментально-виконавську, вокальну, диригентсько-хорову та методичну діяльність і вимагає від студентів здатності осмислювати, прогнозувати і регулювати свій розвиток і професійну діяльність. Зважаючи на багатопрофільність діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва, в своїх дослідженнях науковці розглядають різні види компетентностей, що забезпечують успішність професійної діяльності педагога-музиканта, а саме:

- музична компетентність, яка функціонує у двох формах – статичній і динамічній. Перша – визначає рівень сформованості музично-естетичних цінностей особистості, друга – проявляється у здатності виконувати музично-естетичну роботу на професійному рівні [2];

- музично-виконавська компетентність вчителя музичного мистецтва, яка трактується як інтегрована професійно-значуща особистісна якість, що виявляється в здатності до інтерпретації художніх творів під час виконавства, що дає змогу творчого самовираження [4];

- оркестрово-методична компетентність, яка поєднує професійно-педагогічні й функціональні властивості, що дозволяє здійснювати функції керівника музично-інструментального колективу [6];

- музично-педагогічна компетентність, яку розглядають як інтегративну особистісну якість, що має особливий ресурс – здатність самостійно та успішно застосовувати набуті знання, уміння та розв'язувати завдання музичної освіти дітей, при цьому спиратися на взаємодію низки компетенцій: загальногромадянської, психолого-педагогічної, музично-фахової [7].

Актуальні завдання вдосконалення процесу методичної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва вбачаємо в таких напрямках:

- створення умов для формування умінь майбутніх учителів музичного мистецтва розв'язувати професійні практичні проблеми;

- опис та проектування майбутньої методичної діяльності вчителя музичного мистецтва як системи процесів розв'язування різних методичних задач;

- скерованість методичної підготовки на опанування майбутніми учителями музичного мистецтва фахових дій і способів діяльності;

- увага до діяльнісної складової змісту методичної підготовки вчителя музичного мистецтва;

- оновлення системи методів, прийомів і засобів методичної підготовки з метою підвищення якості освіти майбутнього вчителя музичного мистецтва;
- органічне поєднання в процесі методичної підготовки вчителя музичного мистецтва комплексу інноваційних методологічних підходів;
- врахування в процесі методичної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва сучасних науково обґрунтованих положень вітчизняних та зарубіжних наукових досліджень, шляхів удосконалення процесу формування знань, умінь та навичок учнів;
- орієнтація на результат методичної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва як сформованість його готовності й здатності до виконання задач методичної діяльності в навчанні учнів закладу загальної середньої освіти.

Таким чином, методична підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва має бути спрямована у закладі вищої освіти на формування його професійних компетентностей.

Однією з головних умов високої якості методичної діяльності вчителя музичного мистецтва ми вважаємо високий рівень його методичної культури, який має бути сформований у процесі його фахової підготовки у закладі вищої освіти. За концепцією І. Княжевої [5], методична культура є соціокультурним феноменом, який виникає на «імперативному рівні розвитку педагогічної культури, що характеризується здійсненням трансляції й збереження культурного досвіду завдяки правилам, традиціям, інструкціям...» тощо [5].

Методична культура відображається у вищій формі активності вчителя музичного мистецтва, його творчій самостійності та виступає стимулом і умовою вдосконалення освітнього процесу, передумовою виникнення нових ідей у педагогічній науці та практиці. Методична культура проявляється не лише в глибоких знаннях, але й у методичній майстерності, вмінні пояснити, зацікавити, озброїти учнів практичними вміннями та навичками. Разом з тим методичні орієнтири фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва враховують:

- обізнаність студентів з основними світоглядними теоріями та концепціями в галузі психолого-педагогічних наук;
- вміння аналізувати педагогічні процеси та використовувати різноманітні методи у різних видах професійної й соціальної діяльності;
- розуміння можливостей сучасних наукових методів досліджень та володіння методиками на рівні, необхідному для вирішення практичних завдань, що постають у процесі виконання професійної діяльності;
- підготовленість до самовдосконалення та самореалізації;
- оволодіння розвиненою культурою професійного та творчого мислення, уміннями ясно та логічно висловлювати свої думки;
- розуміння основних завдань своєї професії, музично-творчої діяльності, котрі визначають конкретику фахової діяльності;
- обізнаність із можливостями та методами застосування інноваційних технологій у фаховій діяльності;

- здатність до самостійного опанування науково-методичними знаннями, критичне оцінювання набутого досвіду з позицій останніх досягнень науки та соціальної практики;
- достатню підготовленість до самостійного використання у практичній діяльності різноманітних методик та технологій, аналізу та синтезу процесів та явищ;
- розвиток творчих особистісно-психологічних та професійно-педагогічних якостей та здібностей.

Методична підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва охоплює питання, що пов'язані як з оволодінням студентами знаннями методико-теоретичних основ музичного навчання учнів, так і концептуальними основами структури і змісту засобів навчання (формування мотивації учнів до опанування художньою інформацією, виконання творів, аналіз художньо-образного змісту твору, розвиток музично-творчих здібностей учнів, створення дитячих творчих колективів, розробка творчих музичних завдань та проєктів, а також уміння творчо застосувати ці знання у педагогічній діяльності).

Вважаємо, що рівень методичних компетенцій майбутнього вчителя музичного мистецтва залежить від наявності системних комплексних знань і володіння загальним алгоритмом здійснення методичних дій. Як показує практика, навіть за наявності достатніх методичних знань і вмінь, що застосовуються у конкретній методичній діяльності, студенти зазнають труднощів при перенесенні цих знань у нові методичні ситуації. Формування творчого, конкурентноздатного, ініціативного вчителя, який володіє високим рівнем методичної компетенції, можливе тоді, коли майбутній вчитель музичного мистецтва уже під час навчання у закладі вищої освіти поставлений в умови, наближені до його практичної діяльності, які орієнтовані не на пасивне, а активне навчання й сприяють створенню творчої атмосфери на заняттях, формують уміння моделювати, прогнозувати й аналізувати педагогічні ситуації.

На основі теоретичного аналізу проблеми та вивчення педагогічного досвіду нами виділені педагогічні умови, які, на нашу думку, є необхідними для процесу формування методичної компетентності як складової професійного розвитку майбутнього вчителя музичного мистецтва, а саме:

- надання в освітньому процесі переваги особистісно-суб'єктивному чиннику, що сприяє формуванню самостійних творчих умінь студентів-музикантів та дозволяє максимально наблизити умови навчання до умов майбутньої професійної діяльності;
- орієнтація студентів на ціннісно-смісловне ставлення до педагогічної діяльності, самоосвіту й творчий саморозвиток;
- надання студентам можливості достатньої варіативності щодо вибору засобів і методів вирішення художньо-виконавських і вербально-інтерпретаційних завдань, включення їх до дослідницької й проєктувальної роботи.

Систематичний розвиток методичної компетентності сприяє пошуку правильних та надійних шляхів методологічної побудови педагогічної освіти, вдосконалює освітній процес у закладі вищої освіти. Провідним аспектом реалізації розвитку методичної компетентності виступають методологічні принципи організації освітньої діяльності. У процесі розвитку методичної компетентності сучасна освіта нашо́вхується на проблему невідповідності напрацьованих педагогічних тенденцій та

конкретних педагогічних явищ, які відповідають сучасним об'єктивним порівнянням викладачів мистецьких дисциплін до самостійної методичної та методологічної рефлексій. Методична компетентність поєднує в собі методичні знання, уміння, навички, цінності, ставлення і способи дій, які дають можливість вчителю за допомогою методичного інструментарію вирішувати практичні освітні завдання, забезпечувати ефективність освітнього процесу, бути готовим до самоосвіти та самовдосконалення. Реалізація компетентнісного підходу у методичній підготовці студентів сприятиме підвищенню якості методичної освіти майбутніх фахівців, конкурентоспроможності педагогічних кадрів на ринку праці, кращому усвідомленню студентами себе і власних дій у професійній роботі.

Таким чином, методична компетентність майбутнього вчителя музичного мистецтва буде очікуваним результатом методичної підготовки у закладі вищої освіти, якщо буде включати методичну грамотність, методичну культуру, методичні переконання та досвід методичної діяльності. Відповідно до компетентнісної парадигми такий результат, полягає в готовності й здатності майбутнього вчителя музичного мистецтва методично грамотно вирішувати завдання музично-творчого розвитку учнів, що витікають із виховних і розвивальних цілей навчання в закладі загальної середньої освіти.

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

Аналіз науково-педагогічної літератури дає підстави стверджувати, що не існує єдиної думки щодо визначення самого поняття методичної компетентності вчителя музичного мистецтва, її структури. Існуюча своєрідність теоретичних концепцій щодо розвитку методичної компетентності як складової професійної майстерності свідчить про її різноманітність та значущість для учителів музичного мистецтва. Низка дослідників методичну компетентність вчителя музичного мистецтва розглядають як комплексну характеристику особистості, яка відображає рівень володіння методичними знаннями, вміннями діагностувати результати досягнення мети навчання, проектувати методики і технології навчання, засвоювати інноваційні технології, відбирати інноваційний зміст навчання, проводити моніторинг результатів навчання та якості освітньої діяльності. Погоджуємося із твердженням що зміст вищої освіти й методика навчання повинні бути зорієнтовані на кінцевий результат – професійну підготовку компетентного фахівця, у якій важливим аспектом є формування методичної компетентності. Методичну компетентність вважаємо однією з основних складових професійної компетентності вчителя музичного мистецтва.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів вирішення окресленої проблеми. До **подальших напрямів наукових пошуків** вважаємо за доцільне віднести: розвиток методичної культури учителів музичного мистецтва у системі роботи закладу загальної середньої освіти; вивчення досвіду формування методичної компетентності учителів музичного мистецтва у зарубіжних країнах.

5. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ТРАНСЛІТЕРАЦІЯ / REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Авраменко, К. Б., 2002. Методична підготовка вчителів початкових класів у педагогічних навчальних закладах України (1956-1996): *автореф. канд. пед. наук: 13.00.02, Київ, 22.*
2. Біляковська, О. О., 2011. Професійна компетентність учителя як складова ефективної педагогічної діяльності [Електронний ресурс]. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка, 229-234.* Доступно: <http://archive.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvmdpu/2011_7/7/37.pdf>.
3. Валіт, Е. А., 2007. Музична компетентність учителя музики, як основа його педагогічної діяльності. Доступно: <http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pspo/2007.../Valit_st.pdf>.
4. Горбенко, О. Б., 2011. Музично-виконавська компетентність майбутнього вчителя музики в структурі професійної підготовки. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова, Серія 14: Теорія і методика мистецької освіти, 12, 56–61.* Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 14.
5. Княжева, І. А., 2014. Теоретико-методологічні засади розвитку методичної культури майбутніх викладачів педагогічних дисциплін в умовах магістратури: *автореф. дис. д-ра пед. наук, Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, Одеса, 43.*
6. Пляченко, Т. М., 2010. Підготовка майбутнього вчителя музики до роботи з учнівськими оркестрами та інструментальними ансамблями: монографія. Кіровоград: *Імекс-ЛТД, 245.*
7. Савченко, Р. А., 2013. Методика поетапного формування музично-педагогічної компетентності майбутнього вихователя та музичного керівника ДНЗ. *Педагогічний дискурс: зб. наук. праць, 14, 393–396.* Хмельницький: Ін-т педагогіки НАПН України.
8. Скворцова, С.О., 2014. Методична компетентність учителя початкової школи. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки, 65, 254-259.*
9. Толочко, С.В., 2012. Формування методичної компетентності викладачів спеціальних дисциплін вищих аграрних навчальних закладів: *дис. канд. пед. наук. Київ, 309.*
10. Цюлюпа, Н. Л., Заходякін, О. В., 2017. Формування методичної компетентності майбутнього педагога-музиканта в процесі навчання гри на фортепіано. *Нова педагогічна думка, 2(90), 93–95.*

METHODOLOGICAL COMPETENCE AS A COMPONENT OF THE PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF A FUTURE MUSIC TEACHER

Viktor Labunets,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Department of Music,
Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University
Kamianets-Podilskyi, Ukraine
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9154-0955>
gitaraclassic@gmail.com

Zhanna Kartashova,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Department of Music,
Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University
Kamianets-Podilskyi, Ukraine
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7368-9249>
lab_ioanna@ukr.net

Abstract. The article analyses the essence of the concept of "methodological competence of a Music teacher" on the basis of a comparative analysis of different author's approaches, generalization and systematization in the study of psychological, pedagogical, methodological literature and dissertations. The views of modern scholars and researchers on the development of teacher's methodological competence are presented. Particular attention is paid to the issue of the influence of methodological knowledge, skills and abilities on the development of methodological competence of a modern Music teacher. The authors propose their own interpretation of the concept of "methodological competence of a future Music teacher", outline modern requirements for the methodological activities of a future Music teacher. The authors define the methodological competence of a Music teacher as a complex integrative formation that combines the results of methodological training, methodological experience and personal traits of a Music teacher. On the basis of the theoretical analysis of the problem and the study of pedagogical experience the authors highlight the pedagogical conditions that, in their opinion, are necessary for the effective formation of methodological competence as a component of the professional development of a future Music teacher, namely: giving preference in the educational process to the personal and subjective factor that contributes to the formation of independent creative skills of students – future Music teachers, and allows them to maximize the learning environment to the conditions of their future professional activity; orientation of students on value and meaningful attitude to pedagogical activity, self-education and creative self-development; providing students with sufficient variability in choosing tools and methods of solving artistic, performing and verbal-interpretive tasks, and including them in research and design work.

Keywords: professional development; competence; methodological competence; methodological culture; methodological training; educational process; Music teacher.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Avramenko, K. B., 2002. *Metodychna pidhotovka vchyteliv pochatkovykh klasiv u pedahohichnykh navchalnykh zakladakh Ukrainy (1956-1996)* [Methodological Training of Primary School Teachers in Pedagogical Educational Institutions of Ukraine (1956-1996)]: *avtoref. kand. ped. nauk: 13.00.02, Kyiv, 22.*
2. Biliakovska, O. O., 2011. *Profesiina kompetentnist uchytelia yak skladova efektyvnoi pedahohichnoi diialnosti* [Professional Competence of the Teacher as a Component of Effective Pedagogical Activity] [Elektronnyi resurs]. *Naukovyi visnyk Melitopolskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. Serii: Pedahohika, 229-234.* Dostupno: <http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvmdpu/2011_7/7/37.pdf>.
3. Valit, E. A., 2007. *Muzychna kompetentnist uchytelia muzyky, yak osnova yoho pedahohichnoi diialnosti* [Musical Competence of the Music Teacher as the Basis of His Pedagogical Activity]. Dostupno: <http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pspo/2007.../Valit_st.pdf>.
4. Horbenko, O. B., 2011. *Muzychno-vykonavska kompetentnist maibutnoho vchytelia muzyky v strukturi profesiinoi pidhotovky* [Musical and Performing Competence of Future Music Teachers in the Structure of Professional Training]. *Naukovyi chasopys NPU im. M. P. Drahomanova, Serii 14: Teoriia i metodyka mystetskoï osvity, 12, 56–61.* Kyiv: NPU im. M. P. Drahomanova, 14.
5. Kniazheva, I. A., 2014. *Teoretyko-metodolohichni zasady rozvytku metodychnoi kultury maibutnykh vykladachiv pedahohichnykh dystsyplin v umovakh mahistratury* [Theoretical and Methodological Foundations for the Development of Methodological Culture of Future Teachers of Pedagogical Disciplines in the Conditions of Master's Programs]: *avtoref. dys. d-ra ped. nauk, Pivdenoukrainskyi natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni K. D. Ushynskoho, Odesa, 43.*
6. Pliachenko, T. M., 2010. *Pidhotovka maibutnoho vchytelia muzyky do roboty z uchnivskymy orkestramy ta instrumentalnymy ansambliamy* [Preparation of Future Music Teachers for Work with School Orchestras and Instrumental Ensembles]: monohrafiia. Kirovohrad: *Imeks-LTD, 245.*
7. Savchenko, R. A., 2013. *Metodyka poetapnoho formuvannia muzychno-pedahohichnoi kompetentnosti maibutnoho vykhovatelïa ta muzychnoho kerivnyka DNZ* [Methodology of Step-by-Step Formation of Musical and Pedagogical Competence of Future Educators and Music Directors of Preschool Educational Institutions]. *Pedahohichni dyskurs: zb. nauk. prats, 14, 393–396.* Khmelnytskyi: In-t pedahohiky NAPN Ukrainy.
8. Skvortsova, S.O., 2014. *Metodychna kompetentnist uchytelia pochatkovoï shkoly* [Methodological Competence of Primary School Teachers]. *Zbirnyk naukovykh prats Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Pedahohichni nauky, 65, 254-259.*
9. Tolochko, S.V., 2012. *Formuvannia metodychnoi kompetentnosti vykladachiv spetsialnykh dystsyplin vyshchykh ahrarnykh navchalnykh zakladiv* [Formation of Methodological Competence of Teachers of Special Disciplines in Higher Agricultural Educational Institutions]: *dys. kand. ped. nauk. Kyiv, 309.*

10. Tsiuliupa, N. L., & Zakhodiakin, O. V., 2017. Formuvannia metodychnoi kompetentnosti maibutnoho pedahoha-muzykanta v protsesi navchannia hry na fortepiano [Formation of Methodological Competence of Future Music Teachers in the Process of Learning to Play the Piano]. *Nova pedahohichna dumka*, 2(90), 93–95.

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2024-36-300-310>

УДК 373.018 (477) «202»

Мартіна Олеся Володимирівна,

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри теорії та методик початкової освіти,

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2829-5483>

martina@kpmu.edu.ua

ФОРМУВАННЯ ЛІНГВІСТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Анотація. Статтю присвячено дослідженню проблеми формування лінгвістичної компетентності майбутніх учителів початкових класів; обґрунтовано педагогічні умови формування лінгвістичної компетентності майбутніх фахівців початкової школи в цілісному освітньому процесі; розроблено систему формування лінгвістичної компетентності, яка містить мету, суб'єкти освітнього процесу, методика формування теоретичного і практичного характеру.

Досліджуване питання зумовлює переосмислення навчання української мови в закладах вищої освіти, де змінюються акценти із вивчення теорії мови на формування умінь їх використовувати практично. Вища освіта повинна забезпечити високий рівень підготовки здобувача до життя, що має фахові знання, сформоване професійне мовлення тощо. Майбутній учитель початкових класів у процесі професійної підготовки повинен розвивати вміння комунікувати мовленнєвими засобами, тобто володіти комунікативною компетентністю.

Методологічною основою дослідження є теоретичні аспекти реформування вищої освіти. У статті застосовуються методи педагогічного дослідження: аналіз наукових та теоретичних концепцій; вивчення, синтез, узагальнення літератури, зокрема психолого-педагогічної, лінгвістичної і методичної; спостереження над процесом комунікації; узагальнення педагогічного досвіду з метою вивчення стану розробленості досліджуваної проблеми. Науковою новизною дослідження є конкретизація поняття «лінгвістична компетентність», яка є важливим чинником для засвоєння інформації,